

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักวิจัยพัฒนาการจัดการป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืน (ฝ่ายบริหารจัดการสวนป่า โทร.239)

ที่ ทส 1406/759

วันที่ 29 ธันวาคม 2560

เรื่อง รายงานผลการดำเนินงาน “การแก้ไขปัญหาบุกรุกพื้นที่สวนป่าโดยราษฎรมีส่วนร่วม” ประจำปี 2560

เรียน ผู้อำนวยการ

ตามบันทึกสั่งการรองผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (นายพิชัย รุจิโรจน์สุวรรณ) ลงวันที่ 26 ธันวาคม 2559 ต่อท้ายบันทึกสำนักวิจัยพัฒนาและสารสนเทศ (เดิม) ที่ ทส 1408/1495 ลงวันที่ 23 ธันวาคม 2560 เรื่อง แผนปฏิบัติการ “การแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่สวนป่าโดยราษฎรมีส่วนร่วม” ประจำปี 2560 โดยให้สำนักวิจัยพัฒนาการจัดการป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืน (สำนักวิจัยพัฒนาและสารสนเทศเดิม) และ ออป.ภาค ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการดังกล่าว นั้น

สำนักวิจัยพัฒนาการจัดการป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ขอรายงานผลการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ตัวชี้วัดที่ 1 การดำเนินงานตามนโยบาย ข้อ 1.1 การดำเนินงานตามนโยบายกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่สวนป่าโดยราษฎรมีส่วนร่วม ซึ่ง ส.ว.ป. ขอสรุปภาพรวมตามการดำเนินงาน ตามแผนปฏิบัติการประจำปี 2560 ของ อ.อ.ป. ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและเห็นควรแจ้ง ส.นผ. ทราบและรวบรวมเสนอคณะกรรมการขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ต่อไป

(นายทรงพล อัครธรรมา)
ผู้อำนวยการสำนักวิจัยพัฒนาการจัดการป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

- ส.นผ. ทราบและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

พรพ.ร.

๔๔.๑.๖๑

(นางพรเพ็ญ วรวิสาวัณย์)

ผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

รับที่ 46 /

4, ม.ค. 2561

๑๑/๓ ๑๒๕๑ ๔๔.๑.๖๑ ๓

รายงานผลการดำเนินงาน

“การแก้ไขปัญหาบุกรุกพื้นที่สวนป่าโดยราษฎรมีส่วนร่วม” ประจำปี 2560

สำนักวิจัยพัฒนาการจัดการป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ได้จัดทำแผนปฏิบัติการ “การแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่สวนป่าโดยราษฎรมีส่วนร่วม” ประจำปี 2560 (เอกสารแนบ 1) และเพื่อให้การดำเนินงานการแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่สวนป่าของ อ.อ.ป. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วยความเรียบร้อย ตอบรับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้การบุกรุกที่ดินของรัฐและการบริหารทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และตอบสนองนโยบายรัฐบาลในการปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ รวมทั้งการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ ประจำปี 2560 ระหว่างรัฐบาลไทยกับองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (เอกสารแนบ 2)

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากจำนวนประชากรของประเทศมีแนวโน้มสูงขึ้น สถานการณ์ความต้องการพื้นที่ในการดำรงชีวิต หรือประกอบอาชีพของราษฎรมีปริมาณสูงขึ้นตามไปด้วย พื้นที่ของส่วนราชการจึงเป็นเป้าหมายแรก ที่กลุ่มราษฎรต้องการ โดยเฉพาะพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นป่าอกรับกับรัฐบาลได้มีนโยบายในการปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ขึ้น จึงเกิดกลุ่มขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม (ขปส. หรือ P-Move) ขึ้น เพื่อเรียกร้องสิทธิในที่ดินของรัฐ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) เป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ในการปลูกสร้างสวนป่าไม้เศรษฐกิจ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของหน่วยงาน ดังนั้น จึงมีพื้นที่สวนป่าที่ต้องปลูก ดูแล บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์ไม้ที่ปลูก ตามหลักวิชาการและการบริหารจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน พื้นที่สวนป่าที่อยู่ในความรับผิดชอบของ อ.อ.ป. จึงเป็นเป้าหมายหนึ่งของความต้องการที่ดินทำกินของกลุ่มราษฎรดังกล่าว

ดังนั้น อ.อ.ป. จึงต้องมีแผนในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่สวนป่าโดยราษฎรมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นที่สวนป่าที่บุกรุกถือครอง สภาพปัญหาและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพร้อมรวบรวมจัดทำฐานข้อมูลสวนป่าเพื่อการบริหารจัดการ
2. เพื่อประเมินระดับความรุนแรงในการบุกรุกพื้นที่ในแต่ละสวนป่า สำหรับวางแผนมาตรการในการแก้ไขปัญหาและทวงคืนพื้นที่สวนป่า
3. เพื่อวางแผนพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่สวนป่า โดยราษฎรมีส่วนร่วม

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. จัดทำแผนปฏิบัติการ “การแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่สวนป่าโดยราษฎรมีส่วนร่วม” (รายงานขอความเห็นชอบจาก อ.อ.ป.)
2. ออกแบบสำรวจข้อมูลการบุกรุกพื้นที่สวนป่า
3. สำรวจสภาพการบุกรุกพื้นที่สวนป่าและฐานข้อมูลผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
4. รวบรวมข้อมูลการสำรวจสภาพการบุกรุกพื้นที่สวนป่าและฐานข้อมูลผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
5. ประเมินความรุนแรงในการบุกรุกพื้นที่ในแต่ละสวนป่าและรวบรวมรายชื่อสวนป่าในระดับความรุนแรง
6. นำมาตรการป้องกันการบุกรุกพื้นที่สวนป่าเศรษฐกิจของ อ.อ.ป. ไปดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่สวนป่า
7. รายงานผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่โดยราษฎรมีส่วนร่วม (ติดตามและรายงานผลของแต่ละของแต่ละ ออ.ป.ภาค)
8. จัดทำรายงานสรุปภาพรวมผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่สวนป่า (รายงานคณะกรรมการบริหารกิจการ อ.อ.ป.)

ผลการดำเนินงาน

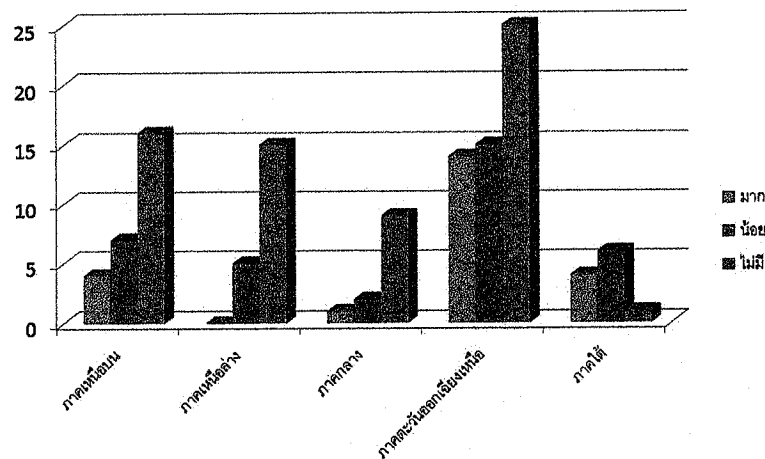
1. จัดทำการออกแบบสำรวจข้อมูลการบุกรุกพื้นที่สวนป่า เพื่อดำเนินการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของสวนป่า รวมถึงสภาพปัญหาและความรุนแรงการบุกรุกพื้นที่ รวมทั้งการพัฒนาพื้นที่ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการแก้ไขปัญหา จำนวน 120 สวนป่า (ตามเอกสารแนบ 3)
2. จากการสำรวจพื้นที่สวนป่าเป้าหมายจำนวน 120 สวนป่า พื้นที่รวมทั้งหมด 272,727.20 ไร่ (ตามเอกสารแนบ 4)
 - 1) สวนป่าได้ดำเนินการโดยการเข้าไปตรวจสอบและรังวัดพื้นที่ จัดทำตำแหน่งพิกัดหลักฐานพร้อมทั้งแผนที่ และแจ้งไปยังผู้นำชุมชนท้องถิ่นเพื่อทราบ รวมทั้งหัวหน้าสวนป่าได้ทำการชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้บุกรุกพื้นที่เพื่อไม่ให้บุกรุกเพิ่มสามารถสรุปภาพรวมได้ดังนี้
 - (1) ภาคเหนือบน พื้นที่เข้าร่วมโครงการ 62,792.93 ไร่ มีพื้นที่บุกรุกรวมทั้งหมด 5,264.80 ไร่
 - (2) ภาคเหนือล่าง พื้นที่เข้าร่วมโครงการ 46,120.56 ไร่ มีพื้นที่บุกรุกรวมทั้งหมด 2,175.408 ไร่
 - (3) ภาคกลาง พื้นที่เข้าร่วมโครงการ 14,801.08 ไร่ มีพื้นที่บุกรุกรวมทั้งหมด 437.13 ไร่
 - (4) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นที่เข้าร่วมโครงการ 116,886.75 ไร่ มีพื้นที่บุกรุกรวมทั้งหมด 13,488.267 ไร่

(5) ภาคใต้ พื้นที่เข้าร่วมโครงการ 32,125.876 ไร่ ไม่พบพื้นที่ถูกบุกรุก

3. จากออกแบบสำรวจข้อมูลการบุกรุกพื้นที่สวนป่าองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ และดำเนินการสำรวจสภาพปัญหาและความรุนแรงการบุกรุกพื้นที่สวนป่า สามารถประเมินระดับความรุนแรงการบุกรุกในแต่ละสวนป่า ซึ่งสามารถจัดลำดับตามความรุนแรงในมาตรการจัดการสวนป่า ดังนี้

- 1) กลุ่มที่ 1 ไม่มีปัญหาในการบุกรุกพื้นที่สวนป่า (ไม่มีการร้องเรียน เรื่องเกี่ยวกับการบุกรุกพื้นที่สวนป่า) ผลสำรวจจำนวน 66 สวนป่า
- 2) กลุ่มที่ 2 การบุกรุกพื้นที่สวนป่า ระดับความรุนแรงน้อย (มีแนวโน้มว่าจะถูกบุกรุก หรือมีการบุกรุกแต่สามารถหาข้อยุติได้) ผลสำรวจจำนวน 35 สวนป่า
- 3) กลุ่มที่ 3 การบุกรุกพื้นที่สวนป่า ระดับความรุนแรงมาก (มีการบุกรุก จับกุมและดำเนินคดี) ผลสำรวจจำนวน 23 สวนป่า

สภาพความรุนแรงการบุกรุกพื้นที่สวนป่า ปี 2560

ภาพที่ 1 สรุปสภาพความรุนแรงการบุกรุกพื้นที่สวนป่า อ.อ.ป. ตามรายภาค ปี 2560

รายละเอียดตามสรุปการจัดกลุ่มความรุนแรงในการบุกรุกพื้นที่สวนป่าขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ในการสำรวจประจำปี 2560 (เอกสารแนบ 5)

4. จากการสำรวจผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สวนป่ามีแนวทางการดำเนินงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้ (ตามเอกสารแนบ 6)

- 1) สวนป่าจัดการประชุม/ประชาคม ระหว่างสวนป่ากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเบื้องต้น เพื่อร่วมจัดทำข้อตกลงร่วมกัน ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสวนป่า เพื่อสร้างความเข้าใจกับชุมชนโดยรอบสวนป่าและมวลชน พร้อมทั้งรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของสวนป่า
- 2) แต่งตั้งกรรมการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งของสวนป่า ซึ่งประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการชุมชนรอบๆสวนป่าโดยตรง
- 3) จัดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์และประชาสัมพันธ์สวนป่าร่วมกับชุมชน เช่น การจัดทำฝายดักตะกอน ฝายชะลอน้ำ การปักหมุดแนวเขตและปักป้ายแนวเขตพื้นที่อนุรักษ์ การสนับสนุนกล้าไม้และร่วมปลูกต้นไม้ในวันสำคัญ การอบรมการป้องกันไฟสวนป่า จัดชุดปฏิบัติการตรวจตราป้องกันการลักลอบตัดไม้และการบุกรุกพื้นที่ร่วมกับผู้นำชุมชน ตลอด 24 ชั่วโมง สำรวจความพึงพอใจของสวนป่ากับชุมชน
- 4) จัดทำโครงการเพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่ และตอบสนองความต้องการการใช้ที่ดิน และทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน รวมทั้งอนุญาตให้ชุมชนเข้ามาใช้พื้นที่สวนป่าในการทำวนเกษตร เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างสวนป่ากับราษฎรโดยรอบสวนป่า

5. จากการศึกษาปัญหาการบุกรุกพื้นที่สวนป่า ครั้งที่ 1-2 สามารถสรุปผลแนวทางการแก้ไข ปัญหาสวนป่าที่มีผู้บุกรุกตามรายการได้ดังนี้ (ตามเอกสารแนบ 6)

- 1) ภาคเหนือบน พบสวนป่าที่มีการบุกรุก ครั้งที่ 1 จำนวน 1 สวนป่า ดังนี้
 - (1) สวนป่าแม่ตื่น-แม่แนต มีผู้บุกรุกเข้าร่วมโครงการ จำนวน 1 ราย เนื่องจากชุมชนที่มีแนวเขตติดกับสวนป่า รุกเข้ามาในเขตสวนป่าทำให้เกิดความขัดแย้ง ขยายพื้นที่บุกรุกตลอดมา แต่สวนป่าได้ดำเนินการติดป้ายแสดงแนวเขตเพื่อป้องกันการบุกรุกต่อ จัดชุดกำลังแสดงแนวเขตพื้นที่ล่อแหลมต่อการบุกรุก พร้อมทั้งแต่งตั้งกรรมการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างสวนป่ากับชุมชนและจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ธรรมชาติร่วมกับชุมชน

ภาคเหนือบน พบสวนป่าที่มีการบุกรุก ครั้งที่ 2 จำนวน 2 สวนป่า ดังนี้

- (1) สวนป่าหน่วยจัดการต้นน้ำแม่สลอง โดยมีราษฎรเข้ามาทำการเกษตรในพื้นที่เกือบทั้งหมด
- (2) สวนป่าโครงการป่าห้วยสักและป่ากกฝั่งขวา มีปัญหาราษฎรในพื้นที่ ไม่ให้เข้าดำเนินการกิจกรรมในพื้นที่ เนื่องจากชาวบ้านต้องกันไว้เป็นป่าชุมชนและสภาพปัจจุบันชาวบ้านช่วยกันดูแลรักษา มีการติดป้ายเป็นป่าชุมชนบ้างแล้ว

ซึ่งพื้นที่ได้ดำเนินการ ติดป้ายประชาสัมพันธ์และป้ายแสดงแนวเขตสวนป่า พร้อมทั้งประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานราชการในพื้นที่ แต่ทั้งนี้เห็นควรส่งคืนพื้นที่ทั้งหมดให้กรมป่าไม้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาราษฎรรุนแรง และ อ.อ.ป. ไม่สามารถเข้าไปดำเนินการในพื้นที่ได้

ภาคเหนือล่าง พบสวนป่าที่มีการบุกรุก ครั้งที่ 1-2 จำนวน 3 สวนป่า ดังนี้

- (1) สวนป่าลุ่มน้ำวังทองฝั่งขวา มีผู้บุกรุกเข้าร่วมโครงการ จำนวน 3 ราย ซึ่งสวนป่าได้ติดป้ายสื่อความหมายและติดป้ายแนวหลักเขตฯสวนป่าในเบื้องต้นแล้ว
- (2) สวนป่าชำรู่ มีผู้บุกรุกเข้าร่วมโครงการ จำนวน 2 ราย ซึ่งสวนป่าสามารถเจรจาและยึดพื้นที่คืนได้แล้ว
- (3) สวนป่าห้วยป่าคาย มีผู้บุกรุกเข้าร่วมโครงการ จำนวน 1 ราย ซึ่งสวนป่าสามารถเจรจาและยึดพื้นที่คืนได้แล้ว

2) ภาคกลาง พบสวนป่าที่มีการบุกรุก ครั้งที่ 1-2 จำนวน 6 สวนป่า ดังนี้

- (1) สวนป่าไทรโยค 1 มีผู้บุกรุกร้องเรียน จำนวน 72 ราย ซึ่งสวนป่าได้มีการปลูกไม้สักในปี 2560 เพื่อป้องกันการบุกรุก พร้อมทั้งมีการจัดประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- (2) สวนป่าหนองหญ้าปล้อง มีผู้บุกรุกร้องเรียน จำนวน 60 ราย ซึ่งสวนป่าได้มีการตรวจตราป้องกันการบุกรุกทุกเดือน
- (3) สวนป่าท่ากุ่มโนโบรู อูเมตะ มีผู้บุกรุกเข้าร่วมโครงการ จำนวน 2 ราย ซึ่งสวนป่ามีการสำรวจพื้นที่บุกรุกไม่ให้มีเพิ่ม ปิดป้ายฝั่งหมุดแนวเขต มีการตรวจตราป้องกันการบุกรุกทุกเดือน
- (4) สวนป่าชะแวง-ตาสีทรี-วังไทร มีผู้บุกรุกเข้าร่วมโครงการ จำนวน 5 ราย ซึ่งสวนป่ามีการสำรวจจริงวัดพื้นที่บุกรุกลาดตะเวน ตรวจตราพื้นที่ ปิดป้าย ฝั่งหมุดแนวเขต
- (5) สวนป่าวัฒนานคร มีผู้บุกรุกร้องเรียน จำนวน 1 ราย ซึ่งพื้นที่มีการบุกรุกมาก่อนสวนป่าจะรับมือพื้นที่
- (6) สวนป่าโป่งน้ำร้อน มีผู้บุกรุกเข้าร่วมโครงการ จำนวน 6 ราย และมีผู้บุกรุกร้องเรียน จำนวน 4 ราย ซึ่งสวนป่ามีการประชุมหารือเบื้องต้นเพื่อร่วมจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสวนป่า มีการสำรวจจริงวัดพื้นที่แปลงบุกรุกแล้วเสร็จและได้ส่งข้อมูลขอบเขตพร้อมคำพิกัดให้ ส.ป.ก. แล้วเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2560

- 3) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบสวนป่าที่มีการบุกรุก ครั้งที่ 1 จำนวน 4 สวนป่า ดังนี้
- (1) สวนป่าละเอาะ 2 มีผู้บุกรุกเข้าร่วมโครงการ จำนวน 19 ราย พื้นที่ 1,700 ไร่ ซึ่งอยู่ระหว่างการแก้ไขปัญหาตามมติคณะรัฐมนตรี 2 กุมภาพันธ์ 2542
 - (2) สวนป่าละเอาะ 3 มีผู้บุกรุกเข้าร่วมโครงการ จำนวน 3 ราย พื้นที่ 1,013 ไร่ ซึ่งอยู่ระหว่างการแปลงภาพถ่ายทางอากาศ จำนวน 56 ไร่ โดยดำเนินการนำเข้าที่ประชุมพิจารณารับรองการแปลงภาพถ่าย จำนวน 19 ไร่ และอยู่ระหว่างขั้นตอนการแปลงภาพถ่ายอีก 37 ไร่
 - (3) สวนป่าดงภูพาน มีผู้บุกรุกเข้าร่วมโครงการ จำนวน 4 ราย ซึ่งสวนป่าได้ปิดหมดแนวเขต ทำป้ายแสดงแนวขอบเขต และเข้าร่วมประชุมและจัดทำประชาพิจารณ์กับชาวบ้านในพื้นที่

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบสวนป่าที่มีการบุกรุก ครั้งที่ 2 เพิ่มอีกจำนวน 1 สวนป่า ดังนี้

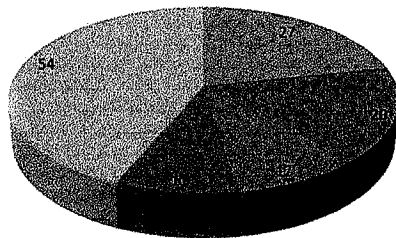
- (1) สวนป่าโคกโจด มีการบุกรุกเข้าร่วมโครงการ จำนวน 51 ราย พื้นที่ 743 ไร่ ซึ่งสวนป่าอยู่ระหว่างเจรจาและแจ้งความดำเนินคดี จำนวน 8 ราย และมีการปรับปรุงพัฒนาปลูกยางพาราในพื้นที่โดยให้ราษฎรมีส่วนร่วม
- 4) ภาคใต้ ไม่พบผู้บุกรุก แต่พื้นที่ที่มีโครงการแก้ไขปัญหาการบุกรุกในพื้นที่ ดังนี้
- (1) สวนป่าพนมเบญจา เนื่องจากสวนป่าต้องการทวงคืนพื้นที่สวนป่าและฟื้นฟูพื้นที่บุกรุก โดยดำเนินการจัดทำแผนฟื้นฟูพื้นที่สภาพป่าเพื่อป้องกันการบุกรุกโดยมีส่วนร่วมกับชุมชนแล้ว แต่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนเนื่องจากต้องรอศาลพิพากษาคัดสินคดี เพื่อเข้าทำการรื้อถอนพืชผลอาสินของคู่กรณี
 - (2) สวนป่าเขาไม้แก้ว มีการจัดตั้งคณะกรรมการการแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนของพื้นที่ป่าไม้และเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อแก้ปัญหาระดับอำเภอและระดับจังหวัด ชุมพร
 - (3) โครงการปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติป่าคลองม่วงกลวง-แหลมทุ่งหญ้า พื้นที่ที่มีการเข้าพบหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา ชี้แจงเรื่องขอคืนพื้นที่ซึ่งปัจจุบัน เขตฯ ได้ใช้พื้นที่ของสวนป่าเป็นที่ตั้งสำนักงานอยู่ ทางเขตฯ ก็ยินดีที่จะออกจากพื้นที่ หากสวนป่าจะใช้พื้นที่ดังกล่าว

6. สรุปผลการหารือร่วมกับชุมชน สวนป่ามีการประชุมหารือและจัดทำประชาพิจารณ์ระหว่างสวนป่ากับชุมชน โดยที่ผ่านมาชุมชนและสวนป่าได้มีข้อตกลงร่วมกันและจัดตั้งผู้แทนหรือกรรมการเพื่อไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งรวมทั้งได้วางแผนแนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกันเพื่อลดและป้องกันการบุกรุกพื้นที่สวนป่า

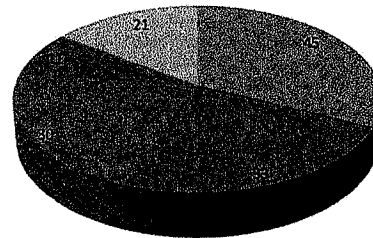
7. จากการดำเนินงาน การแก้ไขปัญหพื้นที่บุกรุก ก่อนการดำเนินโครงการมีส่วนร่วม
จำนวน 124 สวนป่า หลังการดำเนินโครงการมีส่วนร่วมทั้งหมด 140 สวนป่า ดังนี้

สวนป่าที่เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหพื้นที่บุกรุก (ก่อน)

สวนป่าที่เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหพื้นที่บุกรุก (หลัง)

■ ภาคเหนือบน
■ ภาคเหนือล่าง
■ ภาคกลาง
■ ภาคใต้
■ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

■ ภาคเหนือบน
■ ภาคเหนือล่าง
■ ภาคกลาง
■ ภาคใต้
■ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

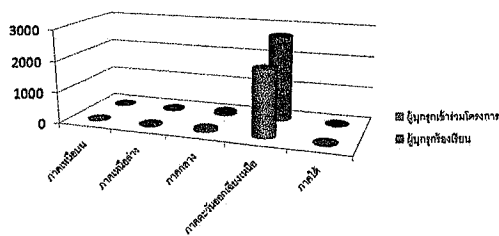
ภาพที่ 2 สรุปจำนวนสวนที่เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหพื้นที่บุกรุก ก่อน-หลัง การดำเนินโครงการ

จากการสำรวจจำนวนราษฎรที่บุกรุกสวนป่า ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 สามารถสรุปภาพรวมตามรายภาคได้ ดังนี้

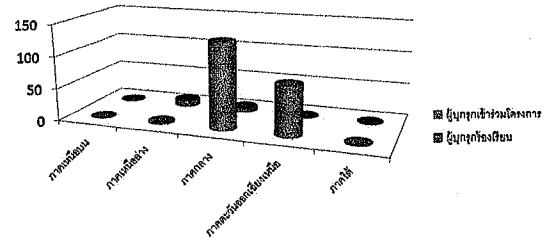
ครั้งที่ 1	ผู้บุกรุกเข้าร่วมโครงการ	ผู้บุกรุกร้องเรียน
ภาคเหนือบน	1	0
ภาคเหนือล่าง	6	0
ภาคกลาง	71	77
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2,096	2,713
ภาคใต้	0	0
รวม	2,174	2,790

ครั้งที่ 2	ผู้บุกรุกเข้าร่วมโครงการ	ผู้บุกรุกร้องเรียน
ภาคเหนือบน	0	0
ภาคเหนือล่าง	2	10
ภาคกลาง	133	6
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	77	0
ภาคใต้	0	0
รวม	212	16

จำนวนราษฎรบุกรุกพื้นที่สวนป่า (สำรวจครั้งที่ 1)

จำนวนราษฎรบุกรุกพื้นที่สวนป่า (สำรวจครั้งที่ 2)

ภาพที่ 3 สรุปจำนวนราษฎรที่บุกรุกสวนป่า ก่อน-หลัง การดำเนินโครงการ

จากข้อมูลการเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 (เดือนมกราคม-กรกฎาคม 2560) มีผู้บุกรุกเข้าร่วมโครงการรวม 2,174 ราย เฉลี่ยเดือนละ 310 ราย และมีผู้บุกรุกร้องเรียน 2,790 ราย เฉลี่ยเดือนละ 398 ราย ซึ่งหลังจากที่มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาบุกรุกแล้วได้เก็บข้อมูลใหม่อีกครั้งหนึ่ง เป็นครั้งที่ 2 (เดือนสิงหาคม-พฤศจิกายน 2560) ปรากฏว่ามีผู้บุกรุกเข้าร่วมโครงการ 212 คน เฉลี่ยเดือนละ 53 ราย และมีผู้บุกรุกร้องเรียน 16 ราย เฉลี่ยเดือนละ 4 ราย จะเห็นได้ว่าหลังจากดำเนินการแก้ไขปัญหาแล้ว จะมีผู้ร้องเรียนลดลงมาก และน้อยกว่าผู้เข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งจะต่างจากก่อนดำเนินการแก้ไขปัญหา ที่จะมีผู้ร้องเรียนจำนวนมาก และมีมากกว่าผู้เป็นเข้าร่วมโครงการ แต่ถ้ายกเป็นรายภาคที่ภาคเหนือล่าง จะมีผู้ร้องเรียนมากขึ้นเนื่องจากมีราษฎรบางคนต้องการได้ที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ซึ่งจะต้องทำความเข้าใจและมีการประชาสัมพันธ์ให้ใกล้ชิดเข้าถึงพื้นที่ให้มากขึ้น

8. ปัญหาอุปสรรค

- 1) เนื่องจากการแก้ไขปัญหาในพื้นที่สวนป่ามีความละเอียดอ่อนระหว่างสวนป่ากับราษฎรโดยรอบพื้นที่ ซึ่งต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องและบางปัญหาไม่สามารถแก้ไขได้ในระยะเวลาเวลาอันสั้น บางครั้งเป็นปัญหาในระดับชาติซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้เพียงหน่วยงานเดียว ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายๆหน่วยงานมาบูรณาการกัน
- 2) ราษฎรมีความต้องการพื้นที่ทำกิน จึงมีการบุกรุกในที่ดินของรัฐ อีกทั้งที่ผ่านมารัฐบาลมีนโยบายจัดสรรที่ดินทำกินให้ราษฎรอีกทั้งมีกลุ่มองค์กรเอกชนเพื่อสาธารณะประโยชน์ (NGO) และกลุ่มการเมืองเข้ามาบีบบังคับให้การสนับสนุนและเป็นการบ่อนทำลายให้ราษฎรอีกทางหนึ่ง ทำให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปได้ยากมากขึ้น

9. ข้อเสนอแนะ

- 1) ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนในการแก้ไขปัญหา เพื่อลดความขัดแย้งในพื้นที่ และมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง
- 2) ควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันในหลายๆหน่วยงาน ซึ่งต้องมีความรอบคอบ และศึกษาอุปนิสัยของคนในท้องถิ่นนั้นๆ เนื่องจากในแต่ละพื้นที่มีวัฒนธรรม ประเพณีที่แตกต่างกัน จึงต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

.....